

OGÓLNE WARUNKI KONTRAKTOWE DLA WYKONAWCÓW

Spis treści

Uwagi wstępne i definicje	2
1. Dokumenty kontraktowe	2
2. Miejsca pracy, drogi dojazdowe	3
3. Współdziałanie na placu budowy	3
4. Personel	4
5. Podwykonawstwo	4
6. Świadczenie	5
7. Przepisy prawa	7
8. Przeszkolenie	7
9. Ceny, Wynagrodzenie	7
10. Fakturowanie	8
11. Płatność	10
12. Terminy	11
13. Prawa ZD	12
14. Kara umowna	12
15. Ubezpieczenie	13
16. Odstąpienie od umowy	13
17. Testy	14
18. Odbiór	15
19. Ryzyko i odpowiedzialność	15
20. Rękojmia i gwarancja	16
21. Korespondencja	17
22. Inne postanowienia	18
23. Rozstrzyganie sporów	18
24. Siła wyższa	18

Uwagi wstępne i definicje

W niniejszych Ogólnych Warunkach Kontraktowych dla Wykonawców i wszystkich dokumentach kontraktowych sporządzonych na ich podstawie obowiązują następujące skróty:

ZD = Zleceniodawca.

ZB = Zleceniobiorca.

art. = artykuł w niniejszych Ogólnych Warunkach Kontraktowych dla Wykonawców.

OWK = niniejsze Ogólne Warunki Kontraktowe dla Wykonawców.

UM = Urząd Marszałkowski udzielający dotacji ze środków PFRON

Dla niniejszych Ogólnych Warunków Kontraktowych dla Wykonawców i wszystkich dokumentów kontraktowych sporządzonych na ich podstawie obowiązują następujące definicje:

Umowa: umowa podwykonawcza zawarta pomiędzy ZD a ZB o wykonanie przez ZB świadczeń dla Inwestycji; niniejsze Ogólne Warunki Kontraktowe wraz z innymi dokumentami kontraktowymi, o których mowa w art. 1, stanowią integralne części składowe umowy podwykonawczej.

Zleceniodawca: osoba prawna, która jako wykonawca Inwestycji na postawie Umowy Głównej zleca ZB na podstawie zawartej Umowy wykonanie świadczeń w ramach realizacji Inwestycji.

Zleceniobiorca: osoba prawna, ułomna osoba prawna lub osoba fizyczna, która na podstawie zawartej Umowy przyjmuje do wykonania świadczenia zleczone przez ZD.

Inwestycja: inwestycja wymieniona w Umowie, na rzecz której ZB ma wykonać świadczenia.

Budowa: miejsce, w którym będzie realizowana Inwestycja.

dni: dni kalendarzowe zgodnie z kalendarzem gregoriańskim.

dokumenty kontraktowe: części składowe Umowy wyspecyfikowane w art. 1 OWK.

1. Dokumenty kontraktowe

- 1.1. Dokumentami kontraktowymi tworzącymi Umowę są dokumenty wymienione w Akcie Umowy lub Protokole Negocjacji. Dokumenty kontraktowe mają charakter wzajemnie uzupełniający się, w przypadku sprzeczności między poszczególnymi dokumentami kontraktowymi, dokument wymieniony w pierwszej kolejności ma charakter nadrzędny nad dokumentem wymienionym jako następny.
- 1.2. ZB oświadcza, że dokumenty kontraktowe zostały przez niego sprawdzone ze starannością wymaganą od profesjonalisty pod kątem prawidłowego wykonania przedmiotu Umowy oraz ich wyceny i uznaje je za wystarczające i kompletne. ZB nie będzie uprawniony do powoływania się na ewentualne wady lub braki dokumentów kontraktowych stwierdzone na etapie realizacji Umowy, jako okoliczności wyłączającej lub ograniczającej odpowiedzialność ZB z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązań umownych.
- 1.3. ZB może wykorzystywać dokumenty przekazane przez ZD lub osoby trzecie wyłącznie do realizacji Umowy. Każde inne wykorzystanie wymaga pisemnej zgody ZD.
- 1.4. Jeżeli zakres świadczeń ZB obejmuje świadczenia projektowe, wówczas z chwilą przekazania ZD
- 1.5. dokumentacji projektowej, w ramach Umowy i wynagrodzenia określonego Umową ZD nabywa autorskie prawa majątkowe do wykonanej i przekazanej dokumentacji projektowej.

Przeniesienie autorskich praw majątkowych nastąpi bezwarunkowo, do nieograniczonego w czasie korzystania i rozporządzania, na wszystkich polach eksploatacji, określonych w ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych, a w szczególności do utrwalania, zwielokrotniania, wprowadzania do obrotu, rozporządzania (w tym dalszego zbycia na rzecz Inwestora lub osób trzecich), wielokrotnego zastosowania w budowie, wprowadzania do pamięci komputera. W ramach przeniesienia praw autorskich ZB przenosi także na ZD prawo do dokonywania zmian i modyfikacji w nieograniczonym zakresie, w tym do włączania w całości lub w części do innych dokumentacji projektowych oraz do

- 1.6. wykonywania prawa zależnego. Oryginały rysunków i dokumentów oraz ich zapisy cyfrowe przygotowane przez ZB stają się własnością ZD z chwilą ich odbioru. ZB gwarantuje ZD, że posiada wszystkie niezbędne prawa własności intelektualnej do dokumentacji projektowej przekazanej ZD w ramach Umowy oraz że nie naruszają one żadnych praw osób trzecich. ZB zwolni ZD z odpowiedzialności oraz naprawi wszelką szkodę ZD związaną z naruszeniem praw własności intelektualnej lub dóbr osobistych osób trzecich dotyczących praw własności intelektualnej w odniesieniu do przekazanej dokumentacji projektowej. Jednocześnie ZB zobowiązuje się do niewykonywania swoich autorskich praw osobistych lub przedłoży ZD odpowiednie pisemne zobowiązanie w tym zakresie dokonane przez osobę trzecią, której te prawa przysługują i nieodwołalnie zezwala ZD i każdorazowemu właścicielowi dokumentacji projektowej na wykonywanie
- 1.7. wszystkich autorskich praw osobistych w imieniu ZB, w tym także decydowania o sposobie oznaczania, decydowania o nienaruszalności treści i formy, decydowania o nadzorze nad sposobem korzystania, decydowania o pierwszym udostępnieniu i wycofaniu z obiegu.

2. Miejsca pracy, drogi dojazdowe

- 2.1. ZB w trakcie realizacji świadczeń jest zobowiązany do należytego zabezpieczenia swoich świadczeń przed uszkodzeniem lub kradzieżą oraz do utrzymywania porządku na placu budowy, w tym usuwania na bieżąco wszelkich odpadów.
- 2.2. O ile strony nie uzgodniły inaczej ZB jest zobowiązany do wykonania swoich świadczeń z materiałów własnych.
- 2.3. Wszelkie drogi dojazdowe do budowy ZB zobowiązany jest uzgodnić z ZD. ZB jest odpowiedzialny i poniesie koszty sprzątnięcia gleby, ziemi (błota) oraz wszelkich odpadów i materiałów spadających z pojazdów ZB. ZB zobowiązany jest także do poniesienia kosztów ewentualnych napraw uszkodzeń dróg wiodących na i w obrębie placu budowy wyrządzonych przez ZB.

3. Współdziałanie na placu budowy

- 3.1. ZB przyjmuje do wiadomości, iż w czasie jego działalności na placu budowy będą tam pracować także inni zleceniobiorcy/podwykonawcy i wszelkie z tym związane utrudnienia i przeszkody mają pokrycie w uzgodnionym wynagrodzeniu. ZB zobowiązany jest do takiego prowadzenia prac, aby unikać dezorganizacji i kolizji z innymi zleceniobiorcami/podwykonawcami. ZB zobowiązany jest także do dostosowania liczby zatrudnionego personelu oraz własnych maszyn i sprzętu do danych wymogów postępu budowy i do współdziałania z kierownictwem budowy ZD i innymi zleceniobiorcami/podwykonawcami ZD w taki sposób, aby zapewniony był ciągły i bezkolizyjny przebieg procesu budowy. ZB powinien z własnej inicjatywy dochodzić do porozumienia z innymi zleceniobiorcami/podwykonawcami ZD i informować o tym kierownictwo budowy ZD. Jeśli nie dojdzie do wzajemnego porozumienia, decyzje podejmuje ZD.

- 3.2. ZB jest zobowiązany do bezzwłocznego udokumentowanego powiadomienia ZD o okolicznościach, które mogą doprowadzić do utrudnienia w realizacji świadczenia.
- 3.3. W okresie trwania swoich robót, a w przypadku, gdy ZD uzna to za konieczne – także przed ich rozpoczęciem – ZB jest zobowiązany do uczestnictwa w naradach budowlanych; narady zwołuje kierownictwo budowy ZD i z reguły odbywają się one raz w tygodniu.
- 3.4. Roboty, które po wykonaniu kolejnych robót nie będą możliwe do skontrolowania (zanikające lub podlegające zakryciu) ZB jest zobowiązany zgłosić ZD do kontroli na piśmie najpóźniej z 3 (trzy) dniowym wyprzedzeniem. Kontrolę uważa się za przeprowadzoną, jeżeli ZD potwierdzi odbiór tych robót na piśmie lub wpisem do dziennika budowy. Kontrola ta nie zwalnia ZB z odpowiedzialności w żadnym zakresie.
- 3.5. W przypadku, gdy na plac budowy zostanie dostarczony sprzęt, materiały, urządzenia lub inne środki pomocnicze ZB, to bez zgody ZD ZB nie może ich lub ich części usunąć z placu budowy.
- 3.6. Czas pracy musi być ustalony zgodnie z poleceniami kierownictwa budowy ZD. W razie potrzeby roboty muszą być prowadzone w trybie zmianowym i w porze nocnej co zostało przez ZB uwzględnione w wynagrodzeniu (cenach jednostkowych) podlegającemu zapłacie zgodnie z Umową.
- 3.7. Jeżeli podczas wykonywania robót na placu budowy, miejscach montażu i podobnych miejscach znalezione zostaną przedmioty o wartości zabytkowej, artystycznej, naukowej lub innej istotnej wartości, to ZB jest zobowiązany do postępowania zgodnie z obowiązującymi przepisami Kraju Projektu i do natychmiastowego powiadomienia ZD.

4. Personel

- 4.1. ZB jest zobowiązany do realizacji swoich świadczeń za pomocą personelu według własnego wyboru i do zadbania o obecność na placu budowy wystarczającej liczby personelu z niezbędnymi uprawnieniami, środkami pracy, sprzętem i wyposażeniem dla zgodnego z Umową zrealizowania świadczeń.
- 4.2. ZB jest samodzielnie odpowiedzialny za wypełnienie wszystkich ustawowych i urzędowych zobowiązań wobec swoich pracowników.
- 4.3. Pracownicy ZB, zachowujący się rażąco niestosownie, nieprzestrzegający zasad bezpieczeństwa i higieny pracy czy regulaminu na Budowie lub którzy swoim zachowaniem utrudniają, zagrażają realizacji świadczenia zgodnie z Umową lub stanowią przeszkodę dla innych Wykonawców ZD, muszą być na żądanie ZD niezwłocznie usunięci z placu budowy i zastąpieni nowymi osobami.

5. Podwykonawstwo

- 5.1. ZB co do zasady zobowiązany jest samodzielnie wykonać świadczenie i nie jest uprawniony do powierzenia wykonania swojego świadczenia osobom trzecim w całości. W przypadku, jeżeli ZB zamierza zlecić wykonanie części świadczeń podwykonawcy, musi z odpowiednim wyprzedzeniem wystąpić o pisemną zgodę ZD. Wnioskując o zgodę ZD na dokonanie podzlecenia ZB zobowiązany jest przedłożyć ZD kompletny projekt umowy z podwykonawcą, którą zamierza zawrzeć, przy czym warunki umowy z podwykonawcą muszą być analogiczne do warunków Umowy zawartej pomiędzy ZD i ZB. Wyżej wymieniony wymóg dotyczy także angażowania przez podwykonawcę ZB wszelkich dalszych Wykonawców. ZD może wyrazić sprzeciw na udzielenie całego lub części zlecenia podwykonawcom lub konkretnemu podanemu mu podwykonawcy lub na warunki umowy. O powyższym ZD powiadomi ZB w ustawowym terminie. W takim przypadku ZB zrealizuje prace samodzielnie lub zaproponuje ZD innego podwykonawcę lub zmieni warunki umowy zgodnie z sugestiami ZD i ponownie przedstawi ZD wniosek o zgodę na dokonanie podzlecenia, w takim przypadku wyżej

- wskazana procedura będzie miała zastosowanie ponownie. Brak zgody na podzlecenie ze strony ZD stanowi ryzyko ZB i ZB nie ma prawa opóźniać robót z powodu braku zgody ZD na podzlecenie. ZB ponosi odpowiedzialność za wszelkie działania i zaniechania swoich Wykonawców, w tym dalszych Wykonawców, tak jak za swoje własne działania i zaniechania.
- 5.2. ZB zobowiązany jest do ustalenia w umowach ze swoimi podwykonawcami, że w przypadku niewypłacalności ZB lub zakończenia Umowy między ZD a ZB ZD może na mocy jednostronnego oświadczenia wobec podwykonawcy wstąpić do umowy podwykonawczej w miejsce ZB.
 - 5.3. Między podwykonawcami ZB a ZD nie dochodzi w żadnym momencie do zawarcia stosunku umownego, z wyjątkiem przypadku zapisanego w art. 5.2. ZB zobowiązuje się wprowadzić odpowiednią klauzulę do swojej umowy z podwykonawcą.
 - 5.4. W przypadku, jeżeli porządek prawny Kraju Projektu przewiduje roszczenia płatnicze Wykonawców ZB (w tym dalszych Wykonawców) lub dostawców ZB lub usługodawców ZB wobec ZD obowiązuje, co następuje:
 - a. Wymagalność każdej płatności ze strony ZD na rzecz ZB jest uzależniona od udokumentowania przez ZB spełnienia swoich zobowiązań płatniczych wobec swoich Wykonawców (w tym dalszych Wykonawców), dostawców i usługodawców;
 - b. W przypadku nieuregulowania przez ZB należności wobec swoich Wykonawców (w tym dalszych Wykonawców), dostawców lub usługodawców ZD ma prawo do ich uregulowania oraz potrącenia z płatności ZB wypłaconych kwot powiększonych o koszty manipulacyjne w wysokości wskazanej w Akcie Umowy lub Protokole Negocjacji.

6. Świadczenie

- 6.1. O ile bezwzględnie obowiązujące przepisy prawne nie stanowią inaczej, ZB jest zobowiązany do zachowania przy realizacji swoich świadczeń uzgodnionych norm i standardów. W każdym wypadku świadczenia ZB muszą odpowiadać aktualnemu stanowi wiedzy technicznej.
- 6.2. Miejszem wykonania wszystkich świadczeń ZB jest Budowa, o ile ZD nie poda innego miejsca dla świadczeń projektowych i dostarczenia materiałów dokumentacyjnych.
- 6.3. ZD ma prawo wydawania ZB poleceń, które są niezbędne do realizacji świadczeń zgodnie z Umową. Jeżeli ZB ma zastrzeżenia do poleceń ZD lub do dostaw ZD (materiały, przedmioty) lub do świadczeń innych wykonawców, o ile świadczenia te mają związek ze świadczeniami ZB, to musi przekazać niezwłocznie te zastrzeżenia ZD na piśmie. W takiej sytuacji ZB jest zobowiązany do niezwłocznego przedstawienia propozycji naprawy. ZD winien we właściwym czasie poinformować o swojej decyzji odnośnie do zastrzeżeń i propozycji naprawy przekazanych przez ZB.
- 6.4. Przed rozpoczęciem wykonywania swoich świadczeń ZB jest zobowiązany do sprawdzenia prawidłowości już zakończonych świadczeń, przy zachowaniu należytej staranności. Ewentualnie stwierdzone wady mogące mieć wg ZB niekorzystny wpływ na wykonanie świadczeń przez ZB, muszą być przed rozpoczęciem robót wskazane ZD na piśmie.
- 6.5. ZB jest zobowiązany do wykonania także świadczeń, które nie są wyraźnie wymienione w dokumentach kontraktowych, ale które są niezbędne dla kompletności i sprawności działania jego świadczeń, z uwzględnieniem standardu jakości obowiązującego dla całej Inwestycji. W tym zakresie ZB udziela gwarancji kompletności. Również i dla tych świadczeń obowiązują uzgodnione standardy jakości. Są one w każdym wypadku zrekompensowane uzgodnionymi cenami. To samo obowiązuje dla świadczeń pomocniczych. Świadczeniami pomocniczymi są świadczenia, które zgodnie ze zwyczajem należy wykonać nawet wtedy, gdy nie są one wymienione w dokumentach kontraktowych, jednak tylko w takim stopniu, w jakim są one

nieodzwonne dla kompletnego, merytorycznego i fachowego wykonania świadczeń umownych i są z nimi bezpośrednio powiązane.

- 6.6. ZD ma prawo w każdej chwili kontrolować zgodność z Umową realizacji świadczenia, jak również składowania materiałów i przedmiotów. ZB winien zadbać o to, aby było to umożliwione także w stosunku do jego Wykonawców.
- 6.7. Na żądanie ZD ZB jest zobowiązany przekazać do jego dyspozycji we właściwym czasie dokumenty dotyczące jego świadczeń, niezbędne do sprawozdań o postępie budowy, w formie żądanej przez ZD, w szczególności zestawień dotyczących zatrudnionego personelu oraz użytego sprzętu na placu budowy w każdym dniu roboczym okresu sprawozdawczego, postępu jego świadczeń w stosunku do całości jego świadczenia oraz przeglądu świadczeń, które ZB będzie realizował w następnym miesiącu. Szczegóły ustala ZD.
- 6.8. ZD jest uprawniony do jednostronnego anulowania części świadczeń, niewywołującego zmiany cen jednostkowych, na co ZB wyraża zgodę. Ponadto ZD jest uprawniony do zmiany rodzaju i zakresu uzgodnionych świadczeń lub okoliczności realizacji świadczeń lub zażądania świadczeń dodatkowych, które nie były przewidziane w Umowie.
- 6.9. Jeżeli jedna ze Stron Umowy uzna za niezbędne zmiany uzgodnionych świadczeń lub okoliczności ich wykonania i/lub dodatkowe świadczenia, to jest ona zobowiązana do jak najwcześniejszego powiadomienia o tym drugiej Strony Umowy w sposób udokumentowany. ZB może przystąpić do rozpoczęcia realizacji odnośnych świadczeń dopiero po pisemnej zgodzie ZD, za wyjątkiem działań w celu zapobieżenia zagrożeniu.
- 6.10. Jeżeli zmiana świadczenia lub okoliczności realizacji świadczenia wpływa na kontraktowo uzgodnione ceny, lub uzgodnione zostaną dodatkowe świadczenia, to zmiany cenowe i/lub ceny za świadczenia dodatkowe muszą być zgłoszone i zatwierdzone przez ZD przed ich wykonaniem. W tym celu ZB jest zobowiązany do przedłożenia ZD jak najwcześniej dodatkowej oferty opracowanej na podstawach cenowych i bazy ceny z Umowy. ZD jest zobowiązany do jak najszybszego przeanalizowania tej oferty, jej uzgodnienia z ZB i dokonania pisemnej zmiany Umowy z ZB.
- 6.11. Świadczenie, które ZB wykonał bez zlecenia lub na skutek samowolnego odstąpienia od Umowy zostaną wynagrodzone tylko wtedy, gdy ZD uzna je po terminie. Jeśli to nie nastąpi, to świadczenia te muszą być na żądanie ZD usunięte w stosownym terminie, w przeciwnym razie może to nastąpić na koszt ZB (wykonawstwo zastępcze).
- 6.12. Jeżeli ZD dostarcza personel, materiały, sprzęt lub przedmioty do wykonania świadczeń, do dostarczenia których zgodnie z Umową zobowiązany był ZB, który jednak z przyczyn leżących po jego stronie nie był w stanie ich dostarczyć (wykonawstwo zastępcze), to koszty postawienia do dyspozycji personelu, materiałów, sprzętu lub przedmiotów wraz z kosztami manipulacyjnymi wskazanymi w Umowie poniesie ZB i zostaną one potrącone z płatności ZB lub z zabezpieczeń finansowych ustanowionych Umową.
- 6.13. Świadczenia wykraczające poza zakres zlecenia, jak również wszystkie roboty rozliczane wg stawek godzinowych wymagają uprzedniego pisemnego zlecenia ze strony ZD. Zlecone roboty rozliczane wg stawek godzinowych muszą być codziennie przedkładane kierownikowi budowy ZD do zatwierdzenia i będą uznawane tylko wtedy, gdy ZB dostarczy kierownictwu budowy ZD wszystkie żądane poświadczenia w formie, trybie i liczbie wymaganej przez kierownictwo budowy. W przypadku robót rozliczanych wg stawek godzinowych nie dokonuje się zapłaty za personel nadzoru i dodatki za roboty wykonywane poza normalnymi godzinami pracy. Wynagrodzenie płacone jest jedynie za faktyczny czas pracy (nie wliczając czasu na dojazdy) oraz za faktycznie zużyty materiał i faktyczne zaangażowanie ciężkiego sprzętu. Cena za materiał obejmuje także jego transport na plac budowy, załadunek i rozładunek, właściwe składowanie i zabezpieczenie oraz wszelkie inne koszty i wydatki z tym związane.

- 6.14. Jeżeli ZB jest zobowiązany do wykonania świadczeń projektowych i jeśli sam, zgodnie z przepisami Kraju Projektu nie ma ku temu uprawnień, to musi posłużyć się w tym celu uprawnionym podwykonawcą, który potwierdzi co najmniej zgodność projektu z aktualnie obowiązującymi przepisami prawa Kraju Projektu i zasadami wiedzy technicznej. Świadczenia projektowe wykonywane przez ZB należy skoordynować ze wszystkimi branżami, których dotyczą i przedłożyć ZD do zatwierdzenia z takim wyprzedzeniem, aby świadczenie mogło być zrealizowane w terminie. ZD zastrzega sobie okres na weryfikację wynoszący co najmniej dwa (2) tygodnie, o ile w innych dokumentach kontraktowych nie zostało to uregulowane inaczej. Odpowiedzialność za te dokumentacje ponosi wyłącznie ZB, nawet po ich zatwierdzeniu przez ZD. Koszty dodatkowe, powstałe u ZD wskutek błędnych lub nieterminowych danych lub dokumentacji ponosi ZB.
- 6.15. ZB gwarantuje, że dostarczone przez niego materiały i przedmioty wyposażenia stanowią jego nieograniczoną własność oraz nie są one obciążone prawami osób trzecich.
- 6.16. W naradach budowlanych ZD winien uczestniczyć kompetentny przedstawiciel ZB bez ograniczeń czasowych i bez prawa do odrębnego wynagrodzenia.

7. Przepisy prawa

- 7.1. Przy wykonywaniu swych świadczeń ZB jest zobowiązany do przestrzegania wszystkich obowiązujących przepisów prawa obowiązujących w Kraju Projektu. Dotyczy to zwłaszcza spełnienia wymagań odnoszących się do wykonywania określonych czynności (np. importu towarów do Kraju Projektu) oraz przepisów prawa z zakresu prawa budowlanego, dopuszczenia do stosowania materiałów budowlanych i przedmiotów wyposażenia, prawa podatkowego, prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony środowiska, w tym gospodarowania odpadami etc. ZB gwarantuje, że przepisy te będą przestrzegane również przez jego personel i jego Wykonawców. ZB jest zobowiązany we własnym zakresie zaznajomić się z tymi przepisami, a na ZD nie ciąży obowiązek przekazywania jakichkolwiek informacji w tym zakresie.
- 7.2. ZB jest zobowiązany do udokumentowania na żądanie ZD, że on lub jego pracownicy lub jego podwykonawcy wykonali zobowiązanie w zakresie uzyskania wszystkich zezwoleń, rejestracji i dopuszczeń, których uzyskanie wynika z obowiązujących przepisów prawa, w szczególności przepisów prawa Kraju Projektu.

8. Przeszkolenie

- 8.1. ZB jest zobowiązany do przeszkolenia na własny koszt personelu wyznaczonego przez ZD w zakresie obsługi, użytkowania i konserwacji dostarczonych przez niego instalacji technicznych i innych urządzeń w takim zakresie, aby personel ten był w stanie przejąć i prowadzić eksploatację Inwestycji w momencie odbioru. Zakłada się, że personel posiada ogólne wiadomości z zakresu obchodzenia się z urządzeniami i instalacjami, które są podobne do tych, dla których ma być przeprowadzone przeszkolenie. O miejscu, zakresie i czasie przeszkolenia poinformuje ZD.

9. Ceny, Wynagrodzenie

- 9.1. W cenach podlegających zapłacie zgodnie z Umową ujęte są wszelkie świadczenia ZB, nawet jeżeli nie zostały odrębnie wymienione w dokumentach kontraktowych.
- 9.2. ZB otrzyma za wykonanie świadczeń wynagrodzenie płatne wg stawek godzinowych (cena za roboczogodzinę) tylko wtedy, jeżeli ZD zlecił ich wykonanie na piśmie według cen płatnych wg

- stawek godzinowych ustalonych w Umowie, lub wyraził pisemną zgodę na ich wykonywanie wg stawek godzinowych, a ZB je udokumentował zgodnie z art. 6.13.
- 9.3. O ile w sposób wyraźny nie postanowiono inaczej, uzgodnione ceny są stałe do końca realizacji Umowy i nie podlegają waloryzacji, w szczególności nie podlegają waloryzacji ze względu na zmiany kosztów robocizny, kosztów materiałowych czy innych kosztów. Powyższe dotyczy cen ryczałtowych, jednostkowych i płaconych wg stawek godzinowych.
- 9.4. Uzgodnione ceny zawierają wszelkie podatki, opłaty, daniny, cła importowe, narzuty oraz obowiązkowe składki na organizacje reprezentujące interesy lub podobne instytucje (dalej nazywane „opłatami”) pobierane w Kraju Projektu. ZB przedłoży wszystkie dokumenty sporządzane przez niego zgodnie z obowiązującymi przepisami we właściwych urzędach i dokonana stosownych opłat. Jeżeli ZD dokona opłaty, do której zobowiązany jest ZB, to ZB w ciągu 14 dni zrekompensuje ZD wniesioną opłatę.
- 9.5. O ile nie uzgodniono w sposób wyraźny odrębnej płatności, ustalone ceny stanowią zapłatę za wszystko, co ZB ma wykonać w związku z wykonywaniem świadczeń stosownie do Umowy, łącznie z robocizną, narzutami na koszty robocizny (w szczególności koszty zakwaterowania i wyżywienia, nadgodziny, prace w godzinach nocnych, w niedziele i dni świąteczne, jeżeli jest to niezbędne do dotrzymania terminów kontraktowych), kosztami za materiały, transport, sprzęt, zaplecze budowy, kosztami robót pomocniczych i kosztami czynności zabezpieczających i ochronnych przed wpływem warunków pogodowych i związanych z porami roku, niezbędnymi do właściwego wykonania opisanych robót zgodnie z Umową, w sposób nienaganny, odpowiadający wszelkim przepisom prawa, normom Kraju Projektu i aktualnemu stanowi wiedzy technicznej, nawet, jeżeli konieczne szczegóły nie zostały ujęte w opisie robót.
- 9.6. ZB potwierdza, że zapoznał się z miejscowymi uwarunkowaniami na i poza placem budowy, w tym warunkami gruntowymi, wodnymi, topografią terenu oraz warunkami pracy na budowie i uwzględnił je w wynagrodzeniu (cenach jednostkowych) podlegającym zapłacie zgodnie z Umową.

10. Fakturowanie

- 10.1. Fakturowanie powinno odbywać się zgodnie z przepisami prawa Kraju Projektu. Jeżeli przepisy te przewidują inny rodzaj fakturowania niż opisano to poniżej, to ZB jest zobowiązany do przekazania ZD wraz z fakturami zgodnymi z przepisami Kraju Projektu również dokumenty, jak opisano poniżej. Jeżeli roboty wykonane przez ZB są świadczeniami, do których zgodnie z ustawą o podatku od towarów i usług stosuje się zasadę odwrotnego obciążenia podatkiem od towarów i usług (VAT), ZB jest zobowiązany do wystawienia faktury z uwzględnieniem tej zasady.
- 10.2. Faktury VAT wystawiane przez ZB muszą
- (i) być weryfikowalne (należy dołączyć dokumenty stanowiące podstawę wystawienia faktury),
 - (ii) być wystawione w formie i liczbie zgodnie z wymaganiami kierownictwa budowy ZD,
 - (iii) zawierać oznaczenie Umowy i krótki opis wykonanych świadczeń
 - (iv) zawierać w treści faktury lub załączniku do faktury, prawidłowy dla wykonanych świadczeń symbol PKWiU według Polskiej Kwalifikacji Wyrobów i Usług obowiązującej dla celów podatku VAT w momencie wykonania świadczeń. W razie zaistnienia świadczeń oddzielnie zleconych świadczenia te należy rozliczać odrębnie.
 - (v) **opatrzonej klauzulą: Płatne ze środków PFRON w wysokości przekazanych przez Województwo Dolnośląskie”**
- 10.3. W celu potwierdzenia właściwej kwalifikacji robót w zakresie PKWiU ZB ma obowiązek przedłożenia ZD potwierdzonej za zgodność z oryginałem kopii informacji dotyczącej

- obowiązujących standardów klasyfikacyjnych w zakresie PKWiU (obowiązującej dla celów podatku VAT w momencie wykonania usługi) wydanej przez Główny Urząd Statystyczny - Ośrodek Klasyfikacji i Nomenklatur w Łodzi wraz z potwierdzoną za zgodność z oryginałem kopią złożonego wniosku o wydanie przedmiotowej informacji, obejmującej stan faktyczny zgodny z realizowanymi robotami.
- 10.4. W przypadku braku zamieszczenia symbolu PKWiU na fakturze lub załączniku do faktury, albo zamieszczenia nieprawidłowego symbolu PKWiU, albo nieprzedłożenia klasyfikacji zgodnie z PKWiU, albo przedłożenia nieprawidłowej klasyfikacji i zakwestionowania przez organy podatkowe, organy kontroli skarbowej, bądź inne organy kontrolne rozliczeń podatkowych w zakresie podatku VAT dokonanych przez ZD, z tytułu faktur wystawionych przez ZB, ZB zobowiązany jest do naprawienia szkody, którą poniesie ZD z tego tytułu.
 - 10.5. Na każdej fakturze ZB wystawionej dla ZD będzie adnotacja: „Bez prawa cesji wierzytelności”, chyba że ZD udzieli uprzednio pisemnej zgody (pod rygorem nieważności) na przelew wierzytelności. Brak powyższej adnotacji lub istnienie jakiegokolwiek adnotacji o cesji wierzytelności upoważnia ZD do odmowy przyjęcia faktury i powoduje, że wierzytelność objęta fakturą nie jest wymagalna (warunek zawieszający).
 - 10.6. Jeżeli zlecenie zostało udzielone po cenie ryczałtowej (wynagrodzenie ryczałtowe), wówczas rozliczenie odbywa się zgodnie z art. 10.11. ZB potwierdza, że przy uzgadnianiu ceny rodzaj i zakres świadczenia były mu znane w wystarczającym stopniu. Popełnione przez ZB pomyłki w wycenie świadczeń nie powodują zmiany ceny.
 - 10.7. Jeżeli rozliczenie odbywa się na podstawie kosztorysu z cenami jednostkowymi (wynagrodzenie kosztorysowe), to obmiaru wykonanych świadczeń dokonują wspólnie ZD i ZB. Dla świadczeń, których dokładny obmiar w toku dalszego prowadzenia robót nie jest już możliwy lub trudny do stwierdzenia, ZB jest zobowiązany do złożenia z odpowiednim wyprzedzeniem wniosku o wspólne wykonanie obmiaru. Jeśli ZB tego zaniedbał, to jest on zobowiązany na własny koszt podjąć czynności umożliwiające późniejsze stwierdzenie obmiarów.
 - 10.8. Obmiary, które z uzasadnionych przyczyn zostały ustalone tylko przez jedną ze stron Umowy, muszą być jak najszybciej przedstawione na piśmie drugiej stronie. Uważa się je za uznane przez drugą stronę, jeżeli w przeciągu 30 dni od otrzymania powiadomienia nie wniesie sprzeciwu na piśmie. Jeżeli jedna ze stron Umowy odmówi uznania jednostronnie ustalonych obmiarów, wówczas należy ponownie podjąć się wspólnego stwierdzenia obmiaru. Koszty ponownego obmiaru ponosi strona, która nie miała racji.
 - 10.9. Ilości będą obliczane na podstawie ustalonego obmiaru zgodnie z art. 10.7. i 10.8. Podstawą fakturowania jest obliczona ilość pomnożona przez uzgodnioną cenę jednostkową danego świadczenia.
 - 10.10. Płatność na rzecz ZB odbywa się na podstawie faktur końcowych. Podstawą do rozliczenia świadczeń i wystawienia faktury jest, oprócz innych dokumentów określonych Umową, zaakceptowany i podpisany przez ZD protokół potwierdzający wykonanie robót, sporządzony według wzoru uzgodnionego z ZD.
 - 10.11. W razie uzgodnienia ceny ryczałtowej za całość świadczenia i wobec braku innego porozumienia w sprawie płatności, ZB może za ubiegły miesiąc kalendarzowy rozliczyć tę część ceny całkowitej, która odpowiada udziałowi wartości wykonanego świadczenia w stosunku do łącznej wartości świadczeń.
 - 10.12. W przypadku uzgodnienia harmonogramu płatności, przewidującego określone płatności częściowe w określonych terminach, ZD jest uprawniony do wstrzymania stosownej kwoty częściowej, gdyby ZB popadł w zwłokę w prawidłowym wykonywaniu świadczenia i zgodnie z harmonogramem płatności powstała dysproporcja między postępowaniem robót a

zaawansowaniem płatności. Wstrzymanie płatności może trwać tak długo, jak długo utrzymuje się taka dysproporcja.

- 10.13. ZB po prawidłowym zakończeniu swoich świadczeń i ich odbiorze przez ZD wystawi fakturę końcową („faktura końcowa”). Wraz z wystawieniem faktury końcowej ZB zobowiązany jest złożyć ZD oświadczenie, że zostały w niej rozliczone wszystkie świadczenia zgodnie z Umową.
- 10.14. Wyklucza się późniejsze rozliczenia za wykonane świadczenia. Fakturę końcową należy przedłożyć ZD najpóźniej 30 dni po dokonaniu odbioru robót i obopólnym podpisaniu końcowego protokołu wykonania świadczeń.
Jeżeli faktura lub dokumenty stanowiące podstawę jej wystawienia są nieprawidłowe lub niekompletne, ZD ma prawo odesłać fakturę bez jej księgowania, a wiarygodność objęta fakturą nie jest wymagalna. W tej sytuacji ZB jest zobowiązany do skorygowania faktury oraz skompletowania odnośnych dokumentów i ponownego przedłożenia ZD w ciągu 30 dni.
- 10.15. W wynagrodzeniu ujęte zostały odsetki ustawowe wynikające z Ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, a dotyczące wydłużonego terminu płatności uzgodnionego zgodnie z postanowieniami Umowy.
- 10.16. Przerwy w pracy – także spowodowane przez ZD – nie mają wpływu na wynagrodzenie (w tym ceny jednostkowe) podlegające zapłacie zgodnie z Umową i nie uprawniają ZB do roszczeń.
- 10.17. Wszędzie tam, gdzie w dokumentach stanowiących część składową Umowy mowa jest o cenie, kwocie lub wynagrodzeniu brutto, Strony rozumieją przez to ceny, kwoty lub wynagrodzenie netto określone w Umowie powiększone o podatek VAT w stawce odpowiedniej dla rodzaju robót, zgodnie z obowiązującymi przepisami bez względu na to która Strona dokonuje naliczenia podatku VAT.

11. Płatność

- 11.1. Termin wymagalności faktur został uregulowany w Umowie. Termin płatności rozpoczyna się z chwilą otrzymania przez ZD prawidłowo wystawionej faktury. Płatność uważa się za dokonaną z dniem obciążania rachunku bankowego ZD.
- 11.2. W sytuacji, o której mowa w art. 10.14, bieg terminu wymagalności rozpoczyna się wraz z przedłożeniem nowej prawidłowo wystawionej faktury. W innych przypadkach termin płatności zostaje przedłużony o tyle dni, o ile sprawdzanie faktury zostało wstrzymane z przyczyn leżących po stronie ZB.
- 11.3. W przypadku wykonania świadczenia przed terminem, termin płatności rozpoczyna się najwcześniej w dniu, w którym świadczenie byłoby wykonane zgodnie z Umową.
Jeżeli jednak ZD zgodził się na wcześniejsze wykonanie świadczenia lub przejął je w użytkowanie, to bieg terminu rozpoczyna się z chwilą otrzymania faktury.
- 11.4. **Każda faktura będzie płatna w dwóch ratach: 50% wartości faktury w terminie 30 dni od daty jej doręczenia, drugie 50% po otrzymaniu przez ZD pozostałych 50% z dotacji PFRON.**
Wynagrodzenie ZB ustalone w Umowie uwzględnia warunki płatności określone powyżej oraz obejmuje wszelkie odsetki, które byłyby należne ZB z tego tytułu.
- 11.5. Od zaakceptowanej kwoty każdej faktury potrącone zostaną, o ile dotyczy, proporcjonalna część zaliczki (art. 12.2.), inne potrącenia wynikające z Umowy, kara umowna (art. 15) i inne roszczenia wzajemne ZD. Zapłata faktur nie oznacza uznania wskazanych w nich ilości i jakości świadczeń.
- 11.6. Jeżeli płatność różni się od kwoty faktury, to ZD jest zobowiązany do podania ZB przyczyn tego faktu. Jeśli w terminie płatności faktury końcowej (art. 10.11) istnieją jeszcze pozycje sporne, to ZD nie może z tej przyczyny wstrzymać płatności części bezspornej.

- 11.7. Przyjęcie przez ZB płatności końcowej na podstawie faktury końcowej (art. 10.13) i niezłożenie przez ZB na piśmie uzasadnionego zastrzeżenia odnośnie wysokości otrzymanej płatności będzie stanowiło zrzeczenie się przez ZB wszelkich roszczeń z tytułu świadczeń wykonanych zgodnie lub na podstawie Umowy za wyjątkiem roszczeń o wypłatę kaucji na zabezpieczenie roszczeń do czasu odbioru i kaucji gwarancyjnej.
- 11.8. W przypadku wadliwego świadczenia ZB, w tym niewykonania lub nieprawidłowego wykonania obowiązków wynikających z Umowy, ZD jest uprawniony do zatrzymania do czasu usunięcia wady lub prawidłowego wykonania obowiązków trzykrotnej wartości oszacowanych przez ZD kosztów usunięcia wady lub wykonania obowiązków.
- 11.9. W przypadku, gdy UM stwierdzi wady w świadczeniu ZB i zatrzyma z tej przyczyny płatności na rzecz ZD, to ZD jest uprawniony do zatrzymania z płatności na rzecz ZB równowartości kwoty zatrzymanej przez UM. Uprawnienie to przestaje istnieć po wykazaniu przez ZB braku wad w jego świadczeniach.
- 11.10. Utrudnienia spowodowane warunkami pogodowymi nie będą odrębnie wynagradzane.

12. Terminy

- 12.1. O ile nie uzgodniono inaczej, ZB jest zobowiązany do rozpoczęcia wykonywania świadczeń na budowie w terminie podanym w Akcie Umowy lub Protokole Negocjacji lub po otrzymaniu pisemnego wezwania ZD do rozpoczęcia robót oraz ich realizacji w taki sposób, aby terminy kontraktowe zostały dotrzymane. ZB jest zobowiązany do wykonania swych świadczeń zgodnie z wymogami przebiegu budowy, w razie potrzeby również etapami. Polecenia kierownictwa budowy ZD są dla ZB wiążące. Terminy szczegółowe należy cotygodniowo uzgadniać między ZD i ZB; wymieniony w art. 4.4 przedstawiciel ZB oraz kierownik budowy ZD są upoważnieni do pisemnego uzgadniania terminów szczegółowych w imieniu ZB i odpowiednio ZD. Zmiany terminów penalizowanych oraz wszystkie inne zmiany kontraktowe wymagają dla swej ważności podpisania aneksu do Umowy przez osoby uprawnione do reprezentowania ZD i ZB. Ewentualne demontaże i ponowne montaż lub przesunięcia terminowe, będące następstwem niewystarczającej koordynacji terminowej pomiędzy ZB a innymi podwykonawcami ZD lub kierownictwem budowy ZD, obciążają ZB.
- 12.2. W razie opóźnienia rozpoczęcia wykonywania świadczenia lub gdy podczas realizacji wystąpią opóźnienia lub przerwy, tak iż dotrzymanie terminu wykonania świadczenia wydaje się zagrożone, ZB jest zobowiązany do uczynienia wszystkiego, czego można od niego wymagać, w celu uniknięcia przekroczenia terminu wykonania świadczenia (zwłoka).
- 12.3. Dla wykonania świadczeń powierzonych ZB obowiązują uzgodnione terminy wykonania. Okoliczności utrudniające, których wystąpienia nie można wykluczyć (w szczególności warunki atmosferyczne), nie uzasadniają roszczenia o przedłużenie terminu wykonania.
- 12.4. Jeżeli przekroczenie terminów kontraktowych jest w sposób oczywisty nieuniknione, to ZB ma tylko wówczas prawo do stosownego przedłużenia terminów wykonania i odpowiedniego wynagrodzenia udokumentowanych i zasadnych kosztów, gdy przyczyna tego wynika z okoliczności, które należy przypisać ZD. Prawo to istnieje w szczególności wtedy, gdy ZD zgodnie z art. 6.8 zażądał wykonania dodatkowych świadczeń lub przerwy w robotach, co stało się przyczyną przekroczenia terminów.
- 12.5. ZB ma prawo do przesunięcia terminów kontraktowych tylko wtedy, gdy niezwłocznie powiadomił ZD i nie jest odpowiedzialny za powstanie utrudnienia i nie leży w jego mocy zapobieżenie lub zmniejszenie utrudnienia, lub nie można tego od niego wymagać.

- 12.6. Przedłużenie terminów należy ustalać w zależności od zakresu i czasu trwania przeszkody i jej następstw, a nowe terminy ustalić pisemnie w aneksie do Umowy. Jeśli na skutek przedłużenia terminu wykonanie świadczenia przypadnie na czas do tego korzystniejszy lub mniej korzystny, to należy to uwzględnić przy obliczaniu przedłużenia terminu oraz ewentualnych uzgodnień dotyczących zwiększenia lub obniżenia kosztów. W razie wydłużenia terminu skutki zwłoki występują dopiero w przypadku przekroczenia przedłużonego terminu.
- 12.7. Natychmiast po ustaniu przeszkody ZB jest zobowiązany do niezwłocznego podjęcia wykonania świadczenia z własnej inicjatywy, bez osobnego wezwania i bezzwłocznego powiadomienia ZD o wznowieniu wykonywania świadczeń. Jeżeli jednak przeszkoda leżała po stronie ZD, to ZD jest zobowiązany do niezwłocznego powiadomienia ZB o jej ustaniu.

13. Prawa ZD

- 13.1. W przypadku wykonywania przez ZB świadczeń w taki sposób, że w ocenie ZD dochowanie terminu świadczenia lub terminu wykonania prac innych Wykonawców następujących po świadczeniach ZB wydaje się poważnie zagrożone, w szczególności w przypadku zaangażowania przez ZB niedostatecznej liczby pracowników, sprzętu, rusztowań, materiałów lub części składowych, ZD jest uprawniony zażądać od ZB bezzwłocznego podjęcia stosownych czynności zaradczych lub przedłożenia szczegółowego harmonogramu przyspieszenia robót (harmonogram naprawczy), który pozwoli na usunięcie obaw ZD.
- 13.2. Gdy świadczenie ZB jest wadliwe (w tym niekompletne), ZB jest zobowiązany na własny koszt zastąpić wadliwe świadczenie świadczeniem niewadliwym. Jeśli odpowiedzialność za wadę ponosi ZB, jest on zobowiązany naprawić szkodę powstałą z tego tytułu. Jeżeli ZB nie wypełni obowiązku usunięcia wady lub wypełnienia innego obowiązku wynikającego z Umowy, ZD może mu wyznaczyć stosowny termin na usunięcie wady lub wypełnienia obowiązku.
- 13.3. Jeśli ZB nie uczyni zadość żądaniu ZD zgodnie z art. 13.1 lub nie dochowa terminu wyznaczonego mu przez ZD na podstawie art. 13.2, ZD jest uprawniony: zatrudnić na koszt i ryzyko ZB dodatkowy personel i/lub Wykonawców i/lub sprzęt i/lub materiały itp. (wykonawstwo zastępcze); albo odstąpić od Umowy w całości lub w części na podstawie art. 16.1, a zwiększonymi kosztami dokończenia realizacji przedmiotu Umowy obciążyć ZB, o ile ZD zagroził skorzystaniem z powyższych uprawnień w żądaniu wystawionym zgodnie z art. 13.1 albo przy wyznaczeniu terminu zgodnie z art. 13.2 na wypadek, gdyby ZB nie uczynił zadość żądaniu albo nie dochował terminu.
- 13.4. W przypadku zastosowania środków zgodnie z art. 13.3 ZD nie jest zobowiązany do zebrania ofert konkurencyjnych. Wszelkie koszty, jakie powstaną po stronie ZD w związku z zastosowaniem jednego ze środków zgodnie z art. 13.3, poniesie ZB. ZD ma prawo potrącenia tych kosztów z kolejnej płatności ZB.

14. Kara umowna

- 14.1. Zwłoka zachodzi wówczas, gdy świadczenie (w tym obowiązki wynikające z Umowy) nie zostaje spełnione w określonych Umową terminach lub miejscu lub w zastrzeżony w Umowie sposób.
- 14.2. Jeżeli ZB przekroczy jeden lub kilka terminów wiążących określonych w Akcie Umowy, zleceniu dodatkowym do Umowy lub zgodnie z art. 12.6, nie mogąc wykazać, że nie ponosi odpowiedzialności za zwłokę, to ZD ma prawo do kary umownej, której wysokość i górny limit są ustalone w Umowie.

- 14.3. ZD jest także uprawniony do kary umownej z tytułu odstąpienia od Umowy przez ZD jeżeli przyczyna odstąpienia leży po stronie ZB. Wysokość kary umownej jest określona w Akcie Umowy.
- 14.4. Jeżeli kara umowna jest wyrażona jako stawka procentowa, to będzie obliczana od wynagrodzenia / ceny brutto wymienionej w Umowie wraz ze wszystkimi zleceniami dodatkowymi. Dla dochodzenia kary umownej nie jest konieczne, aby ZD udowodnił szkodę.
- 14.5. Kara umowna może być dochodzona przez ZD w każdej chwili i staje się wymagalna natychmiast po wystąpieniu zwłoki i może być potrącona z każdej płatności należnej ZB.
- 14.6. Kara umowna nie podlega sądowemu prawu redukcji. ZD jest uprawniony do dochodzenia od ZB roszczeń odszkodowawczych, przekraczających wysokość kary umownej.

15. Ubezpieczenie

- 15.1. ZB jest zobowiązany do posiadania ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej, utrzymując jego ważność na czas trwania Umowy i do jego przedłożenia na żądanie ZD. Suma ubezpieczenia oraz zakres pokrycia ubezpieczeniem muszą odpowiadać zwyczajom przyjętym w branży i jeśli nie uzgodniono inaczej, muszą wynosić co najmniej 200.000 EURO (lub równowartość) za szkody rzeczowe i osobowe.

16. Odstąpienie od umowy

- 16.1. ZD jest uprawniony do odstąpienia od Umowy, jeżeli:
 - a) zaistnieją uzasadnione podstawy do wszczęcia w stosunku do ZB postępowania upadłościowego (likwidacyjnego lub układowego) lub sąd odmówi wszczęcia takiego postępowania z powodu braku majątku wystarczającego na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego;
 - b) zaistniały okoliczności, które w sposób oczywisty uniemożliwiają prawidłowe wykonanie Umowy (w szczególności zdarzenia wskazane w art. 27)
 - c) ZB podjął działania mające na celu wyrządzenie szkody ZD, w szczególności, gdy wszedł w zmwę z innymi przedsiębiorcami na niekorzyść ZD, naruszając dobre obyczaje lub zasady uczciwej konkurencji;
 - d) UM odstąpił od Umowy o dotację;
 - e) ZB nie posiada uprawnień do zgodnej z prawem realizacji swoich świadczeń;
 - f) ZB jest opóźniony z zapłatą na rzecz swoich Wykonawców, usługodawców lub dostawców;
 - g) ZB opóźnia się z rozpoczęciem, realizacją lub zakończeniem świadczeń będących przedmiotem Umowy o ponad 7 dni;
 - h) ZB angażuje do realizacji świadczeń będących przedmiotem Umowy podwykonawcę bez uzyskania uprzedniej pisemnej zgody ZD;
 - i) ZB wykonuje przedmiot Umowy w sposób wadliwy lub sprzeczny z warunkami Umowy i po wyznaczeniu dodatkowego terminu przez ZD w dalszym ciągu wykonuje przedmiot Umowy w sposób nieprawidłowy.
- 16.2. W przypadku odstąpienia zgodnie z punktami a) do i) ZD nie ma obowiązku wyznaczenia terminu dodatkowego. Odstąpienie od Umowy może odnosić się do wszystkich świadczeń ZB lub tylko do niektórych z nich.
- 16.3. Oprócz wymienionych przypadków ZD może odstąpić od Umowy, jeżeli z jakiegokolwiek przyczyny ustało zapotrzebowanie na ustalone świadczenia lub ich części lub jeżeli ZB zostanie odrzucony przez UM. W takich wypadkach ZB ma prawo jedynie do wynagrodzenia za roboty już wykonane.
- 16.4. ZB jest uprawniony do oświadczenia o odstąpieniu od Umowy, gdy:

- a) zaistniały okoliczności, które w oczywisty sposób uniemożliwiają prawidłowe wypełnienie Umowy, za które odpowiedzialność ponosi ZD;
- 16.5. ZD jest w zwłoce o ponad 30 dni z zapłatą pierwszych 50% wymagalnego wynagrodzenia należnego ZB za prawidłowo wykonane i odebrane świadczenia.
- 16.6. Odstąpienie od Umowy może nastąpić wyłącznie po bezskutecznym upływie wyznaczonego na piśmie dodatkowego terminu 28 dni.
- 16.7. Oświadczenie o odstąpieniu od Umowy musi być złożone na piśmie.
- 16.8. W przypadku, kiedy jedna ze stron Umowy ponosi winę za odstąpienie od Umowy, to jest ona zobowiązana do świadczenia odszkodowania drugiej stronie z tytułu wszelkiego powstałego w związku z tym uszczerbku, z wyjątkiem utraconego zysku. W przypadku odstąpienia na podstawie art. 16.1.d) niniejszy artykuł nie ma zastosowania, chyba że faktyczne przyczyny odstąpienia od Umowy o Dotację przez ZD należy przypisać ZB.
- 16.9. Z zastrzeżeniem postanowień art. 20.7, odstąpienie od Umowy następuje ze skutkiem na przyszłość (ex nunc) co oznacza, że postanowienia Umowy są obowiązujące do świadczeń wykonanych przez ZB do dnia odstąpienia.
- 16.10. W braku odmiennego postanowienia w Akcie Umowy Stronom przysługuje prawo umownego odstąpienia od Umowy w terminie 2 miesięcy od dnia powzięcia przez nie informacji o okoliczności stanowiącej podstawę do odstąpienia od Umowy.
- 16.11. Bez naruszenia pozostałych postanowień Umowy w przypadku odstąpienia od Umowy obowiązuje, co następuje:
- a) Świadczenia częściowe już odebrane należy rozliczyć zgodnie z Umową.
 - b) Świadczenia jeszcze nieodebrane, ale już prawidłowo wykonane należy odebrać i rozliczyć. W tej sprawie obowiązują porozumienia terminowe zgodnie z art. 10.
 - c) Na żądanie ZD ZB jest zobowiązany do pozostawienia na placu budowy rusztowań, sprzętu, maszyn i innych urządzeń będących na placu budowy, jak również dostarczonych materiałów budowlanych itp. dla kontynuacji prac za stosownym odszkodowaniem, lub na żądanie ZD do niezwłocznego usunięcia ich z placu budowy. Jeżeli ZB nie zastosuje się do tego wezwania, to ZD może dokonać ich usunięcia lub zlecić tę czynność osobom trzecim na koszt i ryzyko ZB (wykonawstwo zastępcze). Gdy okoliczności, które doprowadziły do odstąpienia ZD od Umowy, leżą po stronie ZB, to ZB jest zobowiązany do wynagrodzenia ZD dodatkowych kosztów, które powstaną na skutek dokończenia świadczenia przez ZD.

17. Testy

- 17.1. ZB jest zobowiązany do przeprowadzenia we właściwym czasie, w zależności od postępu robót testów uzgodnionych lub niezbędnych na podstawie przepisów prawa Kraju Projektu, w każdym wypadku jednak przed odbiorem świadczenia przez ZD. O czynnościach tych ZB powiadomi ZD na piśmie z wyprzedzeniem co najmniej 48 godzin. ZD ma prawo w każdej chwili zażądać od ZB, na koszt ZB, dowodów, testów, badań materiałów, materiałów pomocniczych i wzorów itp., jak również przeprowadzać, na koszt ZB, oględziny i kontrolę zakładów produkcyjnych ZB i jego Wykonawców / usługodawców / dostawców oraz na placu budowy.
- 17.2. Testy, których przeprowadzenie ZD sam zleci, nie zwalniają ZB od jego zobowiązania wynikającego z art. 17.1.
- 17.3. Wynik testu należy zanotować na piśmie i podać do wiadomości ZD. Oprócz testów ZB jest zobowiązany do przeprowadzenia eksploatacji próbnej wszystkich zainstalowanych przez niego instalacji i urządzeń.
- 17.4. Części świadczenia uznane podczas badania za niewłaściwe ZB musi niezwłocznie zastąpić właściwymi bez prawa roszczenia do wynagrodzenia kosztów lub wydłużenia

terminów wykonania świadczenia określonych Umową. Niezaliczone testy należy powtórzyć bez prawa do zgłaszania kosztów lub wydłużenia terminów wykonania określonych Umową.

18. Odbiór

- 18.1. Po zakończeniu wszystkich swoich świadczeń ZB może zażądać odbioru przez ZD z tym jednak zastrzeżeniem, że odbiór świadczeń ZB nie może być dokonany przed odbiorem wszystkich świadczeń przez ZD. Przewidywany termin odbioru przez ZD został podany w Akcie Umowy.
- 18.2. Na pisemny wniosek ZB odbiór świadczeń ZB może być dokonywany przed odbiorem przez UM: o ile odbiór świadczeń ZB przez ZD został opóźniony względem przewidzianego terminu o ponad 90 dni i żadna z przyczyn tego opóźnienia, choćby częściowo nie leży po stronie ZB, gdy okres między faktycznym zakończeniem świadczeń ZB a przewidzianym odbiorem świadczeń ZB przez ZD przekracza 90 dni i nie można rozsądnie wymagać od ZB aby zaakceptował ten okres czasu.
- 18.3. Wraz z odbiorem świadczeń ZB przez ZD następuje przejście ryzyka świadczenia i rozpoczyna się bieg rękojmi i gwarancji.
- 18.4. Odbiór odbywa się tylko przez wyraźne pisemne oświadczenie ZD (oświadczenie o odbiorze). ZD jest zobowiązany w ciągu 14 dni od zażądania odbioru przez ZB do przeprowadzenia odbioru lub do powiadomienia ZB o odmowie odbioru. Odbiór może być dokonany również w formie protokołu, który podpisują ZD i ZB. Protokół może zawierać wady w wykonanym świadczeniu oraz terminy ich usunięcia. Wykluczony jest fikcyjny lub dorozumiany odbiór w postaci korzystania, uruchomienia, odbiorów urzędowych, odbiór przez IN, przez zawiadomienie ZB o zakończeniu robót lub przez takie zawiadomienie ZD przez ZD albo w inny sposób. Odbiory częściowe są wykluczone, jeżeli nie zostały wyraźnie uzgodnione w innej części Umowy.
- 18.5. Oświadczenie o odbiorze ZD musi być dostarczone ZB. ZB może w ciągu 14 dni zająć stanowisko w sprawie stwierdzeń zawartych w tym oświadczeniu. Jeżeli ZB zaniecha zajęcia stanowiska, to dokonane stwierdzenia uważa się za przyjęte przez ZB.
- 18.6. Jeżeli ZD odmówi odbioru świadczenia, to jest on zobowiązany powiadomić o tym ZB na piśmie, z podaniem przyczyn.
- 18.7. Płatności częściowe dokonane przez ZD nie oznaczają, że rozliczone świadczenia częściowe są uważane za odebrane przez ZD.

19. Ryzyko i odpowiedzialność

- 19.1. ZB odpowiada w pełnym zakresie za wszystkie szkody wszelkiego rodzaju spowodowane przez niego lub przez osoby, z których pomocą wykonuje swe zobowiązania, a które zostaną wyrządzone ZD, ZD lub osobom trzecim, łącznie ze szkodami z tytułu roszczeń wynikających z odpowiedzialności za produkt. ZB odpowiada także za działania i zaniechania swoich Wykonawców, usługodawców i dostawców, a także innych osób znajdujących się za przyzwoleniem ZB na placu budowy. W szczególności ZB odpowiada za wszelkie szkody powstałe na skutek opóźnienia, którego przyczyna leży po jego stronie lub po stronie osób, z których pomocą wykonuje swoje zobowiązania lub na skutek jakości zastosowanego rozwiązania, technologii, sprzętu, materiałów lub w ogóle tkwi w jego świadczeniu. ZB jest zobowiązany do całkowitego zwolnienia ZD z odpowiedzialności i obowiązku świadczenia powstałych w związku z tym wszelkich szkód i powództw; obowiązuje to również wtedy, gdy roszczenia, w tym odszkodowawcze wobec ZD podlegają innemu prawodawstwu, niż prawodawstwo określone w Umowie między ZD a ZB.
- 19.2. Do chwili odbioru ZB ponosi odpowiedzialność za swoje świadczenia na zasadzie ryzyka. Dotyczy to w szczególności zniszczenia (całkowitego lub częściowego), uszkodzenia lub

kradzieży. Dotyczy to również dostarczonych materiałów, elementów składowych i pozostałych towarów, które ZB przejął zgodnie z Umową od ZD lub od innych zleceniobiorców/Wykonawców. Fakt ewentualnej płatnej ochrony nie ogranicza odpowiedzialności ZB.

- 19.3. Przypadek szkody musi być natychmiast zgłoszony ZD, a zakres szkody niezwłocznie ustalony przez obie strony.
- 19.4. Za nieuprawnione wejście lub zniszczenie sąsiadujących działek, za nieuprawnione pobieranie lub składowanie materiałów lub innych przedmiotów poza powierzchniami wskazanymi w tym celu przez ZD oraz za następstwa samowolnego zamknięcia dróg lub ulic ZB odpowiada wobec poszkodowanych osób trzecich zgodnie z odnośnymi przepisami prawa. Jeżeli w stosunku do ZD zostaną podniesione roszczenia z tego tytułu, to ZB zwolni ZD z odpowiedzialności i obowiązku świadczenia z tego tytułu.
- 19.5. ZB ponosi odpowiedzialność za naruszenie jakichkolwiek praw ochronnych z zakresu prawa własności przemysłowej oraz prawa autorskiego przysługujących osobom trzecim dokonane w związku ze świadczeniami ZB i zobowiązuje się zwolnić ZD z odpowiedzialności i obowiązku świadczenia w tym zakresie.
- 19.6. ZB ponosi we własnym zakresie wszelkie koszty związane z udowodnieniem, że nie ponosi odpowiedzialności za wady przedmiotu Umowy (w tym koszty związane z wykonanymi przez ZB oględzinami, ekspertyzami itp.).
- 19.7. Wszędzie, gdzie w Umowie jest mowa o wykonawstwie zastępczym, uważa się, iż jest ono wykonywane przez ZD na koszt i ryzyko ZB i każdorazowo koszty wykonawstwa zastępczego będą powiększone o koszty manipulacyjne ZD w wysokości wskazanej w Akcie Umowy lub Protokole Negocjacji, i będą one w całości obciążały ZB.

20. Rękojmia i gwarancja

- 20.1. ZB gwarantuje, że w chwili odbioru jego świadczenia będą miały właściwości wyraźnie zastrzeżone w Umowie i zakładane zwyczajowo, oraz będą odpowiadały aktualnemu stanowi wiedzy technicznej (rękojmia i gwarancja). W razie świadczeń wykonywanych według wzoru (np. próbka, obiekt referencyjny) obowiązuje zagwarantowanie właściwości wzoru. Roszczenie z tytułu rękojmi i gwarancji obejmuje wszystkie wady, które istnieją w chwili przejścia ryzyka zgodnie z art. 18.4 lub które wynikną z przyczyny tkwiącej w świadczeniach ZB. Rękojmia i gwarancja ZB nie zostaje ograniczona przez istnienie nadzoru ze strony ZD.
- 20.2. Okres rękojmi i gwarancji rozpoczyna się z chwilą odbioru przez ZD. Czas jej trwania jest o 60 dni dłuższy od okresu rękojmi i gwarancji ZD wobec UM, wymienionego w Akcie Umowy. ZB ponosi odpowiedzialność wobec ZD przynajmniej w takim zakresie, w jakim tę odpowiedzialność ponosi ZD wobec UM. Wady zgłoszone przez ZD w okresie rękojmi i gwarancji mogą być przedmiotem roszczeń ZD dochodzonych na drodze sądowej także w ciągu roku po upływie okresu rękojmi i gwarancji.
- 20.3. W razie dokonania odbioru świadczeń ZB przez ZD przed odbiorem świadczeń ZB przez UM, okres rękojmi i gwarancji wydłuża się dodatkowo o czas, jaki upływa między odbiorem przez ZD, a odbiorem wszystkich świadczeń ZB przez UM.
- 20.4. ZD jest zobowiązany do poinformowania na piśmie ZB o wadach, które nie zostały zgłoszone podczas odbioru, najwcześniej po ich stwierdzeniu, najpóźniej jednak w okresie rękojmi i gwarancji (reklamacja wady). W przypadku wniesienia reklamacji wad w okresie rękojmi i gwarancji, istnieje domniemanie, iż istniały już w chwili odbioru.
- 20.5. Wadami istotnymi są wady, które uniemożliwiają lub istotnie utrudniają uzgodnione w Umowie użytkowanie świadczenia i/lub są sprzeczne z wyraźnie przyrzeczonymi właściwościami świadczenia.

- 20.6. W razie wystąpienia istotnej, nieusuwalnej wady, ZD jest uprawniony do odstąpienia od Umowy ze skutkiem *ex tunc* (z przywróceniem wszystkiego do stanu poprzedniego) lub żądania wykonania świadczenia po raz drugi. Jeśli jednak przywrócenie do stanu poprzedniego jest technicznie niemożliwe lub byłoby niecelowe ze względów ekonomicznych, to ZD może żądać obniżenia wynagrodzenia umownego. Za nieusuwalną uważa się również wadę, której usunięcie byłoby związane z niewspółmiernie wysokim nakładem.
- 20.7. W razie wystąpienia istotnej, usuwalnej wady, ZB jest zobowiązany do jej usunięcia na własny koszt w stosownym terminie wyznaczonym przez ZD. Po upływie wyznaczonego terminu ZD może na koszt i ryzyko ZB sam usunąć tę wadę lub zlecić jej usunięcie osobom trzecim (wykonawstwo zastępcze). Jeżeli usunięcie wady jest pilnie niezbędne dla ZD w celu odwrócenie istotnej szkody, a natychmiastowe usunięcie przez ZB nie jest możliwe, to ZD ma prawo do natychmiastowego usunięcia wady, na koszt i ryzyko ZB, samodzielnie lub zlecając usunięcie osobom trzecim (wykonawstwo zastępcze). O tym fakcie ZB musi być niezwłocznie powiadomiony na piśmie. W razie nieistotnej, nieusuwalnej wady ZD może zażądać stosownego obniżenia wynagrodzenia umownego. W razie wystąpienia nieistotnej usuwalnej wady ZB jest zobowiązany do jej usunięcia w stosownym terminie wyznaczonym przez ZD. Po upływie wyznaczonego terminu ZD może na koszt i ryzyko ZB usunąć wadę samodzielnie lub przez osoby trzecie (wykonawstwo zastępcze). Jeżeli w związku z odpowiedzialnością ZB z tytułu rękojmi i gwarancji ZD przysługuje większa liczba uprawnień, wybór poszczególnych uprawnień jest dokonywany przez ZD według jego swobodnego wyboru. ZD w przypadku realizacji swoich uprawnień w zakresie wykonawstwa zastępczego nie jest zobowiązany do wcześniejszego zebrania ofert konkurencyjnych. Jeżeli ZD zażąda od ZB usunięcia wad, to ZB dokona tego natychmiast w przypadku konieczności zapobieżenia niebezpieczeństwu, a w innych sytuacjach w stosownym terminie wyznaczonym przez ZD.
- 20.8. ZB przed usunięciem wady przedłoży ZD z odpowiednim wyprzedzeniem propozycję sposobu naprawy. Zgoda ZD na propozycję sposobu naprawy nie zwalnia ZB z jego wyłącznej odpowiedzialności za usunięcie wady.
- 20.9. ZB zwróci ZD wszystkie koszty związane ze stwierdzeniem wady (np. koszty rzeczoznawcy) i usunięciem wady (np. koszty projektowe, naprawa, wymiana elementów) w ciągu siedmiu dni od wezwania przez ZD.
- 20.10. W przypadku pociągnięcia ZD do odpowiedzialności z powodu wad i szkód przez UM lub osobę trzecią ZB zwolni ZD z odpowiedzialności i obowiązku świadczenia z tego tytułu.
- 20.11. W celu dokonania oględzin lub usunięcia wady ZD jest zobowiązany do umożliwienia ZB dostępu do obiektu rękojmi w uzgodnionych terminach.
- 20.12. Z dniem dokonania usunięcia wady okres rękojmi i gwarancji na te części świadczenia, które wchodzi w miejsce świadczenia wadliwego lub są z nim powiązane, rozpoczyna się od nowa. Jeśli jednak na skutek takiej wady uniemożliwione jest również zgodne z Umową użytkowanie innych części lub całego świadczenia, to bieg rękojmi i gwarancji na te części lub całość świadczenia rozpoczyna się od nowa.

21. Korespondencja

- 21.1. Korespondencję dotyczącą szczegółów wykonania świadczeń ZB należy kierować do kierownictwa budowy ZD, którego adres ZD poda ZB przed rozpoczęciem robót, o ile nie jest on już zawarty w Akcie Umowy lub Protokole Negocjacji.
- 21.2. Wszelka pozostała korespondencja ZB z ZD dotycząca Umowy powinna być kierowana na adres siedziby ZD, o ile ZD nie poda ZB na piśmie innego adresu.
- 21.3. ZB ma obowiązek poinformować ZD z zachowaniem formy pisemnej o wszelkich zmianach swojego adresu pod rygorem uznania za doręczoną korespondencję skierowaną na ostatni znany ZD adres ZB.

22. Inne postanowienia

- 22.1. ZB nie jest uprawniony w przypadku różnicy zdań pomiędzy nim a ZD do wstrzymania się lub zaniechania wypełniania umówionych świadczeń, ani do zatrzymania dokumentacji projektowej lub innych dokumentów dotyczących Inwestycji.
- 22.2. Ekspozowanie tablic firmowych lub reklamowych ZB może nastąpić tylko za pisemną zgodą ZD i za opłatą.
- 22.3. ZD nie ponosi odpowiedzialności za materiały i sprzęt składowany na budowie przez ZB lub jego Wykonawców, usługodawców i dostawców.
- 22.4. Brak reakcji ZD na niedotrzymanie postanowień Umowy przez ZB nie stanowi o rezygnacji ZD ze swoich uprawnień wynikających z Umowy w takiej sytuacji lub akceptacji takiego stanu rzeczy przez ZD.
- 22.5. Niewykonalność lub nieskuteczność poszczególnych postanowień Umowy nie ma wpływu na moc wiążącą pozostałych jej postanowień. Postanowienia nieskuteczne lub niewykonalne należy zastąpić postanowieniami skutecznymi i wykonalnymi odpowiadającymi celowi Umowy.

23. Rozstrzyganie sporów

- 23.1. Umowa podlega prawu Kraju Projektu.
- 23.2. Sądem wyłącznie właściwym dla rozstrzygania sporów powstałych w związku z Umową jest sąd powszechny właściwy dla siedziby ZD.

24. Siła wyższa

- 24.1. Jeżeli któraś ze Stron Umowy doznaje przeszkody w wykonywaniu swoich świadczeń zgodnie z Umową z powodu zdarzenia siły wyższej, wówczas jest zwolniona z wykonywania świadczeń na czas trwania zdarzenia.
- 24.2. ZB w przypadku zdarzenia siły wyższej zwolniony jest z obowiązku wykonywania świadczeń tylko w takim zakresie, w jakim także ZD jest zwolniony przez UM na podstawie Umowy o Dotacji. ZB powiadomi ZD o zdarzeniu siły wyższej natychmiast po powzięciu lub możliwości powzięcia takiej wiadomości.
- 24.3. Jeżeli roboty muszą być przerwane z powodu jednego lub kilku zdarzeń siły wyższej na okres dłuższy niż 45 dni, ZD przysługuje prawo do odstąpienia od Umowy.